



# Nå er det alvor: Rustet for en bedre fremtid

Innlegg Normkonferansen 2023  
Totalberedskapskommisjonen  
Cecilie Daae  
Direktør Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress



**Har vi en felles situasjonsforståelse?**



## «Tillit»

Hvis vi som myndigheter, etater, næringsliv, frivillige organisasjoner ikke klarer å bygge utholdenhet og motstandskraft, eller klarer å håndtere det helhetlige utfordringsbildet – ja, da kan befolkningen miste tillit til oss!

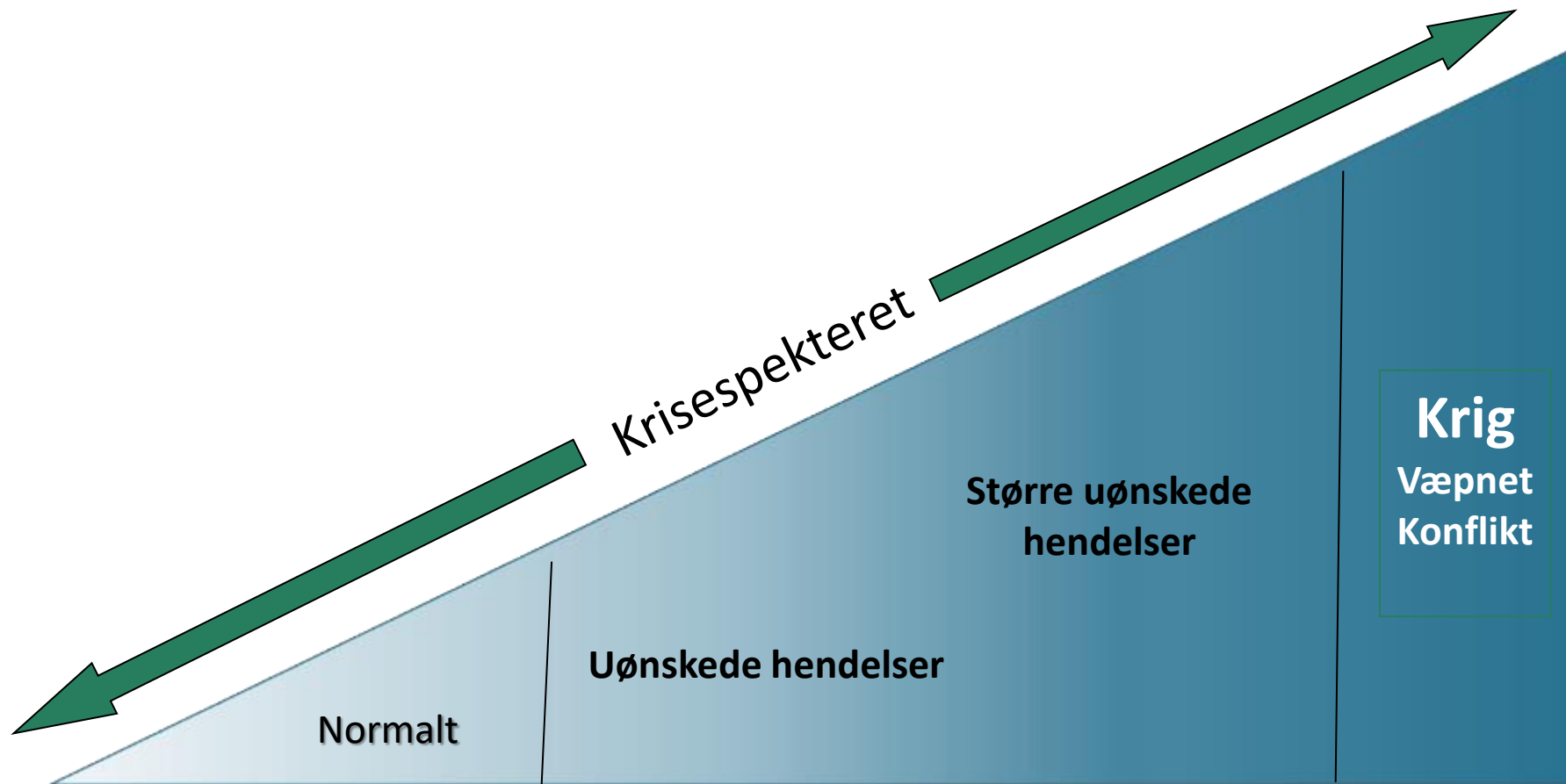
# Håndtere helhetlig utfordringsbilde

- Klima
- Terror
- Helse
- Teknologi
- Sosial ulikhet/utenforskap
- Sikkerhetspolitisk situasjon
- Økt migrasjon
- Demografi og bærekraft
- Hybride hendelser

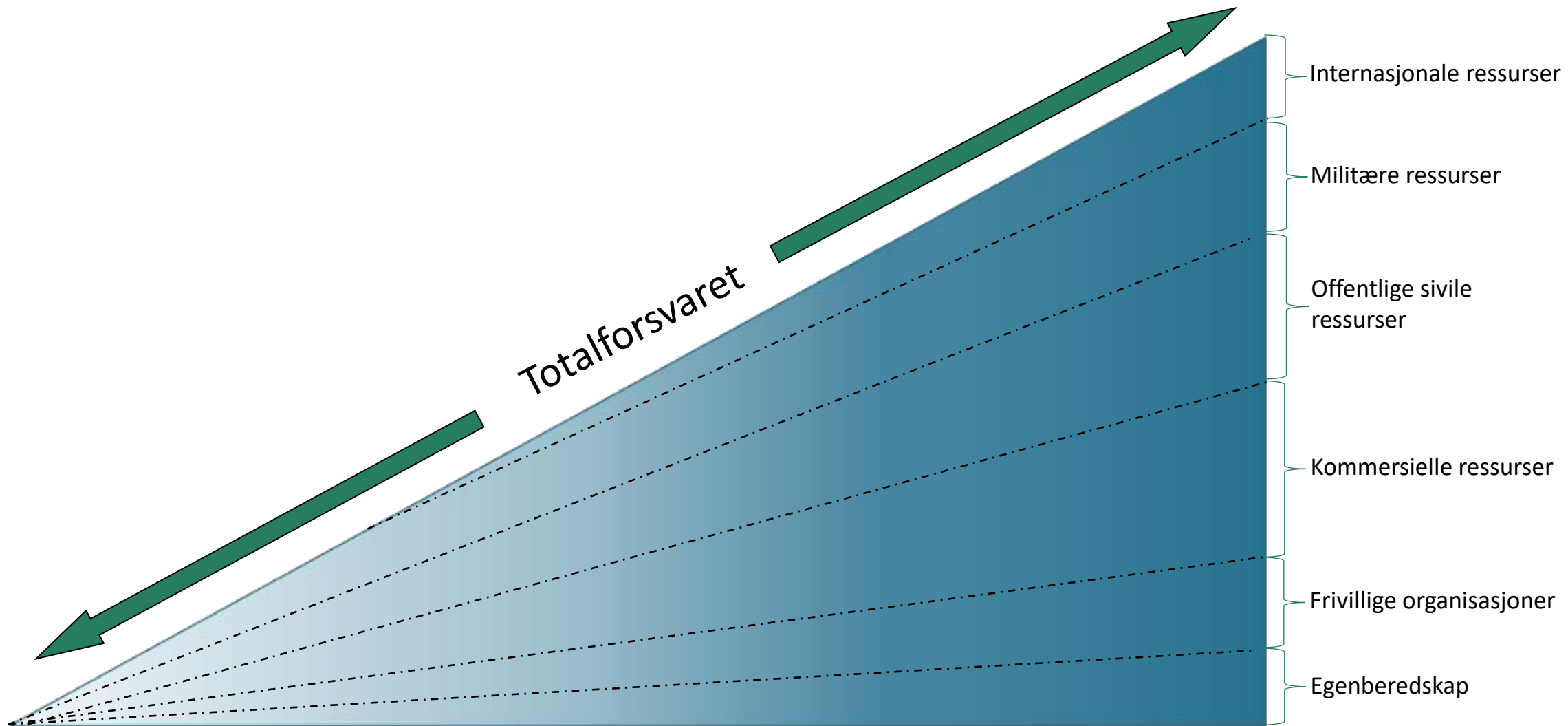


# Har vi en felles situasjonsforståelse?





Må kunne bistå med relevante kapasiteter i hele skalaen fra de små hendelsene til krig



Ressursene må finne hverandre gjennom hele krisespekteret



# Totalberedskapskommisjonens rapport





# Kommisjonens mandat

- Gi **prinsipiell** vurdering av **styrker og svakheter** ved dagens beredskapssystemer.
- **Vurdere risiko og vesentlighet.**
- Omfatter **hele samfunnssikkerhetsfeltet**, Svalbard og hele krisespekteret
- Bør inkludere **sivilt-militært** samarbeid og **totalforsvaret**
- Bør vurdere betydning av **internasjonale forventninger** til og **forpliktelser** for norsk beredskap.
- Ha særlig fokus på **tverrsektorielle** utfordringer.
- Bør reflektere **prioriteringsutfordringer**
- Bør vurdere betydningen av **risikoaksept.**
- Ha nødvendig **kontakt og samarbeid** med relevante pågående prosesser, som **Forsvarskommisjonen.**

## Kommisjonens tillegg

- Betydningen av **tillit**
  - **10 + 10 år**

## Et mer dynamisk konfliktspekter

*Fra fred, krise og krig til  
konkurransse, konfrontasjon,  
konflikt og konsolidering*



# Kommisjonens vurdering og hovedanbefalinger

# Prinsipiell vurdering av norsk beredskap

- Sterk grunnberedskap
- Modernisert totalforsvar
- Tillitssamfunnet og rettsstaten
- Frivillige organisasjoner
- Oppstykket styring og ledelse
- Næringslivet ikke «påkoblet»
- Tverrsektorielt samarbeid
- Svak «føre var»-tenkning

# Hovedanbefalinger: Et robust beredskapssystem

- En motstandsdyktig og utholdende befolkning
- Styrke lokalt og regionalt nivå i beredskap
- Styrke tverrsektorielt samarbeid
- Tettere integrering av næringslivet i beredskapsstrukturen
- Utvikle nasjonal situasjonsforståelse, ledelse og enhetlig rådsstruktur
- Utvide nordisk beredskapssamarbeid
- Videreutvikle grunnberedskapen
- Styrke beredskapsrollen til frivillige organisasjoner
- Forsterke arbeidet med infrastruktur og digital sikkerhet
- Styrke forsyningssikkerheten

# Styrke tverrsektorielt samarbeid

Scenariobasert beredskapsplanlegging

Felles, tverrsektorielle planforutsetninger



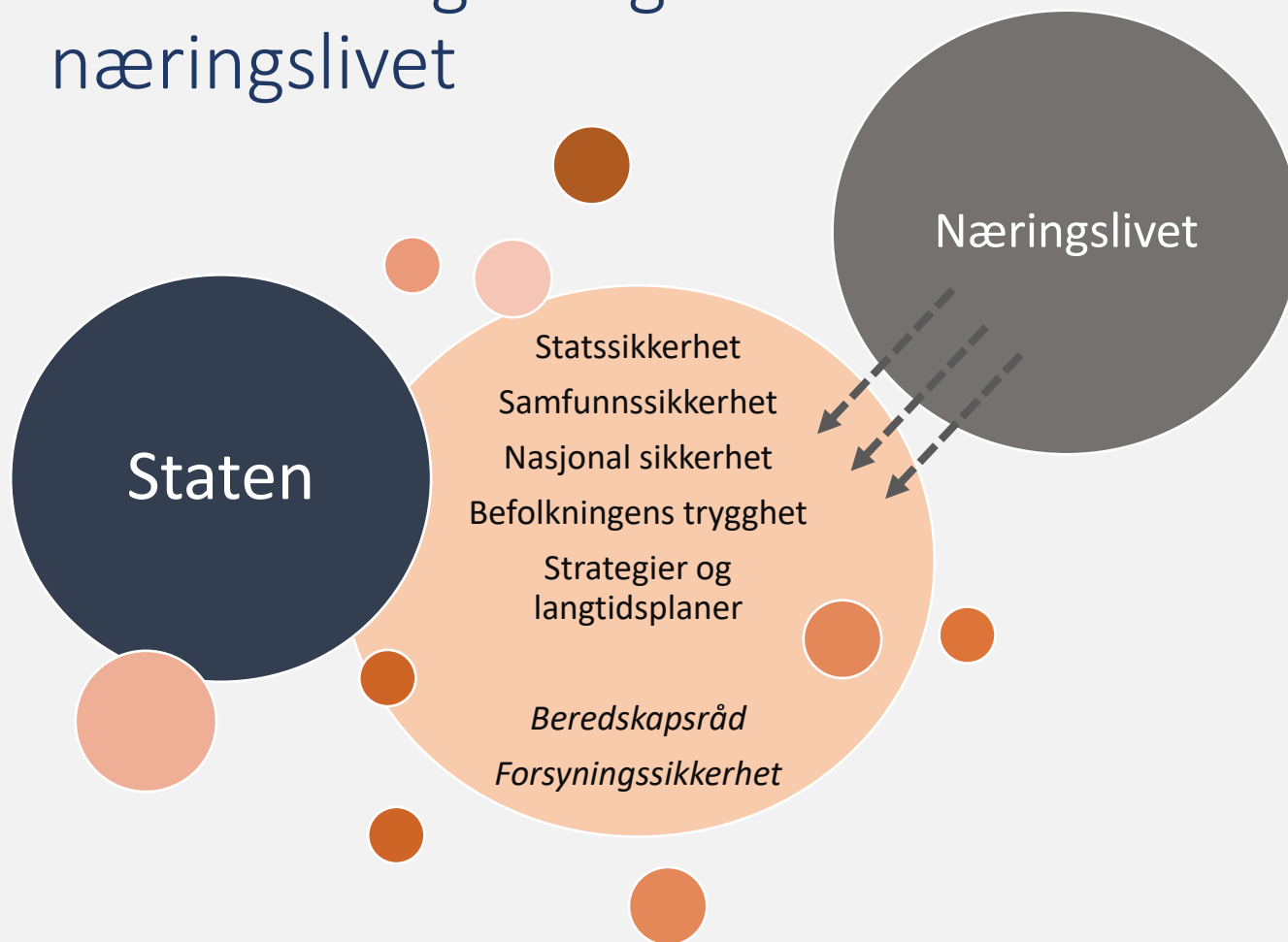
Nasjonal sikkerhets- og beredskapsstrategi



Langtidsplan for sivil beredskap

Langtidsplan for forsvarssektoren

# Tettere integrering av næringslivet



## UTVIKLE PARTNERSKAP

- Næringslivets egenberedskap og samfunnsrolle må forstås
- Næringslivets kapasiteter må være gripbare i krisehåndtering
- Næringslivet må være representert i beredskapsrådene
- Offentlig-privat forsyningsberedskapsorganisasjon basert på likeverdighet

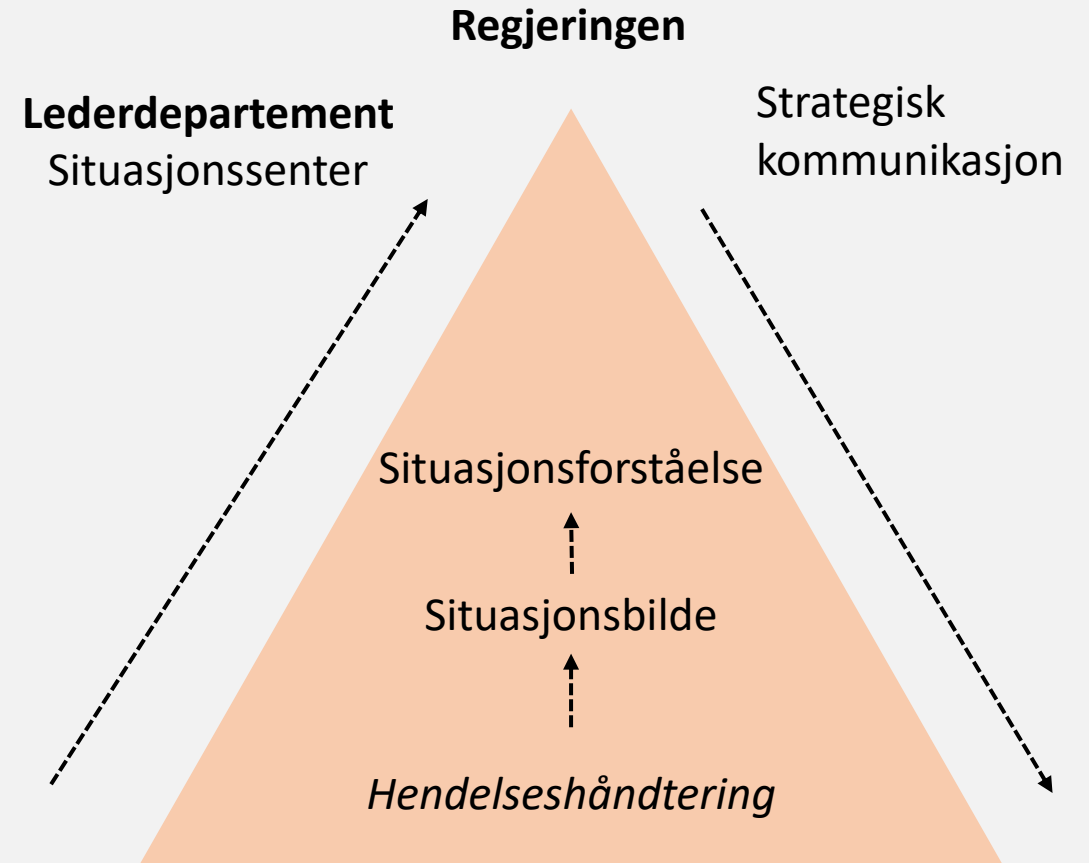
# Utvikle nasjonal situasjonsforståelse, ledelse og enhetlig rådsstruktur

**Funksjon på strategisk nivå skal gi regjeringen grunnlag for:**

- Situasjonsforståelse
- Strategisk kommunikasjon

**Tydlig kriseledelse:**

- Etablere fast lederdepartement på sivil side: Justis- og beredskapsdepartementet





# Forsterke arbeidet med infrastruktur og digital sikkerhet

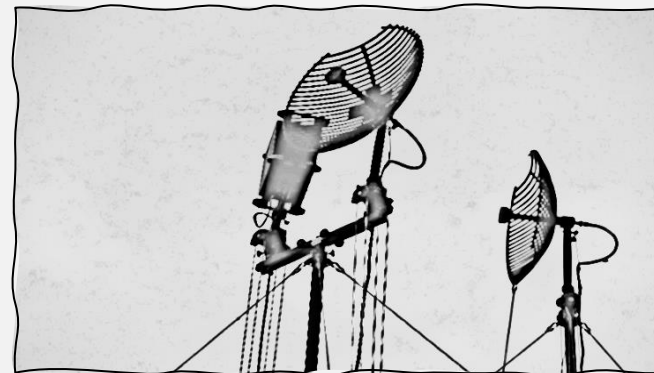
## Strategi

Etablere strategi for nasjonal digital infrastruktur.



## Risikostyring

Tverrsektorielle vurderinger av samfunnets digitale risiko



## Flernasjonalt samarbeid

Styrke samarbeid med land Norge har et sikkerhetssamarbeid med om etablering av sikkerhetskrav og -standarder



# Sammensatte trusler

## **Utfordringer:**

- Tiltak har forholdt seg til eksisterende mandater, roller, ansvar og organisasjon og hjemmelsgrunnlag.
- Tiltak er primært fokusert på strategisk nivå og trusseldimensjonen er førende.
- Tiltakene forholder seg til gjeldende beredskapsprinsipper. Uvilje til å la seg samordne
- Evnen, viljen og de tekniske løsningene for å dele informasjon er ikke til stede.

## **Anbefalinger:**

- Videreutvikle NESS
  - Inkluder DSB og FSA
  - Se på risiko og konsekvens
- Graderte plattformer til alle totalberedskapsaktører
- Nedgrader og tilgjengeliggjør trussel og risikoinformasjon.
- Etabler funksjon for håndtering av utilbørlige påvirkningsoperasjoner og desinformasjon
- Utarbeid veileder for formål og bakgrunn for beredskapsprinsippene

# Forsyningssikkerhet

## Utfordringsbildet

- Forutsetningen om velfungerende handel
- Akkurat i tide-prinsippet vs. føre-var-prinsippet
- Målsetting
  - å forsyne befolkningen med varer og tjenester som er nødvendige for å ivareta deres grunnleggende behov
  - å forsyne virksomheter som ivaretar kritiske samfunnsfunksjoner med varene og tjenestene som de er avhengig av for å opprettholde de viktigste leveransene sine
  - å sikre Forsvaret materielle forutsetninger for å kunne ivareta oppgavene sine

## Anbefalinger

- Nærings- og fiskeridepartementet må få et sterkere mandat for å koordinere forsyningsberedskapen
- Bruke næringsberedskapsloven mer aktivt som verktøy for samarbeid mellom myndigheter og næringslivet
- Utarbeide felles planforutsetninger
- Utarbeide strategi for arbeidet med forsyningssikkerhet
- Behov for overordnede prinsipper for prioritering i kriser
- Mer aktiv bruk av beredskapsanalyser

# Beredskapskunnskap og kompetanse

## ***Utfordringer:***

- Behov for mer målrettet og helhetlig utvikling av viktig kompetanse- og kunnskap
- Kunnskapsutvikling i kriser
- Behov for kompetanseutvikling innen samfunnssikkerhet, beredskap og totalforsvar
- Demografiske endringer og utfordringsbildet gjør det viktigere å styrke evnen til å trekke på ungdom og unge voksne i beredskapsarbeid

## ***Anbefalinger:***

- Utrede hvilke behov samfunnet har for kompetanseheving innenfor samfunnssikkerhet og beredskap i et 20-års perspektiv
- Nasjonale og regionale kurs om totalforsvar, samfunnssikkerhet og beredskap
- Øke beredskapskompetansen til dagens unge i eksisterende utdanningsløp i videregående opplæring og i høyere utdanning



Foto: Colourbox



Foto: Colourbox



Foto: DSB

«Dette kunne jo ingen ha forutsett»

## Erfaringer fra kriser

# Hvor kan vi trå feil?

- **Failure of imagination**
  - Analyse. Plan og håndtering som tar høyde for det utenkelige.
- **Failure of initiative**
  - Plan og håndtering som sikrer proaktiv tilnærming i alle ledd.
- **Failure of coordination**
  - Plan og håndtering som sikrer koordinering på sentralt og operasjonelt nivå.
- **Failure of communication**
  - Plan og håndtering for krisekommunikasjon og informasjonshåndtering.
- **Failure of learning**
  - Plan og håndtering som sikrer evaluering og læring.



# Løsninger – lagspill – ledelse Suksesskriterier

- Gjør det man gjør i det daglige
- Trygg i egen rolle
  - Kjent med forventninger, krav, log og forskrift
- Tydelig på ansvar og myndighet
- Fravær av revirmarkering og konkurranse
- Evne til å tenke på utsiden av boksen
- Evne til å skifte mening
- RESSURSENE MÅ FINNE HVERANDRE!
- «Gjengangere i øvelser – hvorfor finner vi det samme om og om igjen?»



## Meld. St. 10

(2016–2017)

Melding til Stortinget

### Risiko i et trygt samfunn

Samfunnssikkerhet



## Risiko i et trygt samfunn

«I et samfunn i utvikling må vi stadig ta stilling til hvilke dilemmaer vi står overfor i arbeidet med samfunnssikkerhet, og hvordan de bør håndteres»

«Å leve i et åpent samfunn innebærer å akseptere en viss risiko»



# Takk for meg!

Cecilie Daae

Cecielie.daae@nkvts.no



**NASJONALT KUNNSKAPSSENTER  
OM VOLD OG TRAUMATISK STRESS**